

sygn. akt III AUa 12/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2024 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w osobie Przewodniczącej – sędziogo Urszuli Iwanowskiej, po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2024 r., w S. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania K. D.

przeciwko Zakładowi Emerytalno-Rentowemu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

o wysokość policyjnej emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 listopada 2022 r., sygn. akt VI U 1091/21,

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od K. D. na rzecz Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z ustawowymi odsetkami należnymi za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego wyroku ubezpieczonemu do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

sędzia Urszula Iwanowska

sygn. akt III AUa 12/23

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 czerwca 2017 r., nr (...), Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. działając z urzędu po otrzymaniu z Instytutu Pamięci Narodowej informacji nr (...) z dnia 24 lutego 2017 r., ponownie ustalił wysokość należnej K. D. emerytury stwierdzając, że od dnia 1 października 2017 r. miesięczna wysokość tego świadczenia wynosi 1.745,82 zł, przy przyjęciu, że podstawa wymiaru emerytury to 3.503,56 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji K. D. wniósł o jej zmianę i przyznanie mu się świadczenia emerytalnego w dotychczasowej wysokości oraz zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, według spisu kosztów zarzucając jej naruszenie:

- art. 61 ust. 1 i 2 Konstytucji RP w zw. z art. 2 Konstytucji RP poprzez naruszenie zasady jawności w procesie stanowienia ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej oraz ich rodzin;

- art. 42 ust. 1 i 3 Konstytucji RP w zw. z art. 6 ust. 2 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r., nr 61, poz. 284) w zw. art. 11 ust. 1 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka w zw. art. 14 ust. 2 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (Dz. U. z 1977 r., nr 38, poz. 167) oraz zw. z art. 10 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, polegające na przekroczeniu granic uprawnień władzy ustawodawczej

poprzez zastosowanie przez ustawodawcę sankcji zbiorowej w stosunku do funkcjonariuszy będących w służbie przed 31 lipca 1990 r., zastąpienie w tym zakresie władzy sądowniczej władzą ustawodawczą oraz pozbawienie gwarancji domniemania niewinności przez uznanie wszystkich funkcjonariuszy będących w służbie w tym okresie za winnych działań zasługujących na odpowiedzialność karną;

- art. 2 Konstytucji RP i wynikających z niego zasad, poprzez arbitralne obniżenie odwołującemu się przysługującego świadczenia emerytalnego, co narusza zasadę zaufania do państwa i tworzonych przez nie prawa, regułę tzw. przyzwoitej legislacji, zasadę ochrony praw nabytych, zakaz retroakcji prawa;

- art. 32 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonego w Paryżu dnia 20 marca 1952 r. (Dz. U. z 1995 r., nr 36, poz. 175) w zw. z art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, polegające na zróżnicowaniu sytuacji prawnej odwołującego się w zakresie świadczenia emerytalnego (który po 31 lipca 1990 r. został pozytywnie zweryfikowany i pełnił służbę na rzecz państwa Polskiego) w stosunku do osób, które pełniły służbę wyłącznie po 1990 r., co narusza zasadę równości wobec prawa;

- art. 67 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP poprzez niesprawiedliwe i nieuzasadnione obniżenie odwołującemu się przysługującego świadczenia emerytalnego, co stanowi naruszenie wynikającego z Konstytucji prawa do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego;

- art. 30 i 47 Konstytucji RP polegające na naruszeniu zasady poszanowania godności człowieka oraz prawa do ochrony czci i dobrego imienia poprzez przyjęcie, że służba odwołującego się w okresie przed 31 lipca 1990 r. stanowiła „służbę na rzecz totalitarnego państwa”, a tym samym autorytarne i nieuzasadnione uznanie winy za działania związane z naruszeniami praw człowieka, których dopuszczali się niektórzy funkcjonariusze organów bezpieczeństwa PRL, a z działaniami z których odwołujący się nie miał związku, albowiem zadania służbowe wykonywane przez niego nigdy nie godziły w niepodległość Państwa Polskiego, ani w prawa człowieka;

- art. 64 ust. 2 Konstytucji RP w zw. z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, poprzez naruszenie praw majątkowych odwołującego się, które podlegają równej dla wszystkich ochronie, na skutek nieproporcjonalnego naruszenia jego prawa do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego, co stanowi przejaw naruszenia praw i wolności ekonomicznych polegającego na zastosowaniu zbiorowej sankcji mającej wymiar finansowy;

- art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r., poz. 708 ze zm.), z którego wynika, że decyzję organu emerytalnego można zmienić w enumeratywnie wskazanych przypadkach, które nie znajdują zastosowania w przedmiotowej sprawie. Żadne nowe okoliczności faktyczne nie wystąpiły od czasu wydania decyzji z dnia 27 lutego 2017 r. w przedmiocie ustalenia prawa do emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podkreślając, że zaskarżona decyzja została wydana na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

Wyrokiem z dnia 23 listopada 2022 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie (punkt I) oraz zasądził od K. D. na rzecz Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt II).

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

K. D. urodził się w dniu (...) Ubezpieczony ukończył Techniku (...) im. A. Z. w S. uzyskując prawo do używania tytułu technik mechanik o specjalności naprawa i eksploatacja pojazdów samochodowych.

W okresie od 16 września 1966 r. do 23 października 1968 r. oraz od 1 lutego 1969 r. do 30 czerwca 1970 r. ubezpieczony był zatrudniony w Komendzie Wojewódzkiej MO w S. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku monter samochodu. W trakcie zatrudnienia w okresie od 24 października do 24 grudnia 1968 r. ubezpieczony pełnił służbę w Ludowym Wojsku Polskim.

Z dniem 1 lipca 1970 r. ubezpieczony został przyjęty do służby w MO i mianowany funkcjonariuszem w okresie służby przygotowawczej na stanowisko milicjanta – kuriera w Sekcji (...)Wydziału (...) KWMO S..

Z dniem 1 października 1972 r. ubezpieczony został mianowany na stanowisko milicjant – magazynier Sekcji (...) Wydziału (...) KWMO S..

Z dniem 1 sierpnia 1973 r. ubezpieczony został mianowany funkcjonariuszem stałym.

Z dniem 1 marca 1980 r. ubezpieczony został mianowany na stanowisko starszego referenta t.o. Sekcji (...) Wydziału (...) SB KWMO S..

Z dniem 1 czerwca 1980 r. ubezpieczony został mianowany na stanowisko starszego referenta t.o. Sekcji (...) Wydziału (...) SB KWMO S..

Z dniem 1 lipca 1983 r. ubezpieczony został mianowany młodszym inspektorem Sekcji (...) Wydziału (...) SB WUSW.

We wniosku personalnym z dnia 14 sierpnia 1983 r. wskazano, że ubezpieczony odpowiedzialny jest za prowadzenie gospodarki materiałowo – techniczną oraz samochodu służbowego i jego konserwację. Z nałożonych obowiązków wywiązuje się bardzo dobrze.

W opinii służbowej z dnia 20 listopada 1984 r. wskazano, że ubezpieczonemu zostało powierzone zaopatrzenie wraz z magazynem sprzętu technicznego i specjalnego oraz dodatkowo prowadzenie samochodu służbowego i jego konserwacja. Z nałożonych obowiązków wywiązuje się bardzo dobrze.

W opinii służbowej z dnia 29 czerwca 1987 r. wskazano, że ubezpieczony zajmuje się zaopatrzeniem oraz prowadzeniem magazynu sprzętu technicznego i specjalnego oraz dodatkowo prowadzeniem samochodu służbowego i jego konserwacją. Z nałożonych obowiązków wywiązuje się bardzo dobrze.

W opinii służbowej z dnia 6 stycznia 1988 r. wskazano, że ubezpieczony zajmuje się zaopatrzeniem oraz prowadzeniem magazynu sprzętu techniki operacyjnej oraz dodatkowo prowadzeniem samochodu służbowego i jego konserwacją.

We wniosku personalnym z dnia 20 maja 1989 r. wskazano, że w Wydziale (...) ubezpieczonemu powierzono prowadzenie gospodarki materiałowej wraz z magazynem sprzętu technicznego i specjalnego (dodatkowo zajmuje się konserwacją samochodu służbowego N.).

W okresie od 1 października 1991 r. do 15 czerwca 1992 r. ubezpieczony pełnił służbę na stanowisku starszego technika Wydziału (...) Delegatury UOP w S..

W okresie od 16 czerwca 1992 r. do 31 maja 1996 r. ubezpieczony pełnił służbę na stanowisku młodszego inspektora Wydziału (...) Delegatury (...) w S..

Z dniem 31 maja 1996 r. ubezpieczony został zwolniony ze służby.

Decyzją z dnia 18 czerwca 1996 r. Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ustalił dla K. D. prawo do emerytury policyjnej od dnia 1 czerwca 1996 r.

Decyzja z dnia 9 grudnia 1996 r. Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ustalił dla K. D. prawo do policyjnej renty inwalidzkiej od dnia 1 czerwca 1996 r. Wypłata świadczenia została zawieszona wobec pobierania korzystniejszej emerytury.

Kolejnymi decyzjami emerytura była waloryzowana.

W dniu 26 października 2009 r. Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w W. wystawiło informację o przebiegu służby K. D. w organach bezpieczeństwa państwa nr (...), w której potwierdzono, że odwołujący od dnia 1 marca 1980 r. do 31 lipca 1990 r. pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r., nr 63, poz. 425 ze zm.).

Decyzją z dnia 2 grudnia 2009 r. Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, na podstawie otrzymanej z IPN informacji Nr (...) z dnia 26 października 2009 r., ponownie ustalił wysokość emerytury K. D. od 1 stycznia 2010 r. uwzględniając okres służby od 1 marca 1980 r. do 31 lipca 1990 r. w wymiarze 10 lat i 5 miesięcy przy użyciu wskaźnika 0,7% za każdy rok służby.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 28 września 2012 r., w sprawie o sygn. akt XIII U 12961/10, Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych na skutek odwołania ubezpieczonego od decyzji z dnia 3 grudnia 2009 r. oddalił odwołanie.

Wysokość emerytury do wypłaty po waloryzacji od 1 marca 2017 r. wyniosła 2.527,12 zł. Podstawa wymiaru emerytury po waloryzacji od 1 marca 2017 r. to 3.503,56 zł.

Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Oddziałowe Archiwum IPN w S. - na podstawie zapisów znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego - sporządziło 24 lutego 2017 r. informację o przebiegu służby nr (...), w której wskazało, że K. D. w okresie od 1 marca 1980 r. do 31 lipca 1990 r. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 708 ze zm.).

Zaskarżoną decyzją z dnia 28 czerwca 2017 r. organ rentowy ponownie ustalił od dnia 1 października 2017 r. wysokość należnej K. D. emerytury stwierdzając, że od dnia 1 października 2017 r. miesięczna wysokość tego świadczenia wynosi 1.745,82 zł, przy przyjęciu, że podstawa wymiaru emerytury to 3.503,56 zł. Do ustalenia wysokości emerytury przyjęto wysługę emerytalną z tytułu: zasadniczej służby wojskowej w okresie od 24 października do 24 grudnia 1968 r., okres służby w UOP od 1 lipca 1970 r. do 29 lutego 1980 r. oraz od 1 sierpnia 1990 r. do 31 maja 1996 r., okresy składkowe przed służbą od 16 września 1966 r. do 23 października 1968 r. oraz od 1 lutego 1969 r. do 30 czerwca 1970 r.

Okres służby od 1 marca 1980 r. do 31 lipca 1990 r. uznano za okres określony w art. 13b ww. ustawy, liczony po 0,0%. Procent wysługi lat wyniósł 49,83%.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie przepisów prawa niżej powołanych Sąd Okręgowy uznał odwołanie za nieuzasadnione.

Sąd pierwszej instancji miał na uwadze, że żadna ze stron nie kwestionowała wynikającego z dokumentów przebiegu służby ubezpieczonego, a wysokość świadczenia skarżącego ustalono ponownie w oparciu o informację IPN zawierającą okres służby określony jako pełniony na rzecz totalitarnego państwa.

W ramach postępowania dowodowego Sąd Okręgowy dopuścił dowody z dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego, z akt personalnych z IPN oraz z akt emerytalnych. Przebieg służby ubezpieczonego nie był kwestionowany przez strony i nie budził wątpliwości tego Sądu. Strony różniły się w zakresie kwalifikacji spornego okresu służby i wykładni przepisów, na podstawie których zaskarżoną w sprawie decyzją dokonano ponownego ustalenia wysokości emerytury odwołującego.

Następnie sąd pierwszej instancji wskazał, że w dniu 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r., poz. 2270; powoływana dalej jako: ustawa zmieniająca), na mocy której wprowadzono przepis art. 13b, ustalający katalog cywilnych i wojskowych instytucji i formacji, w których służba od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. ma być uznawana za służbę na rzecz totalitarnego państwa. Bezspornie sporny okres służby został wymieniony w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej.

Sąd Okręgowy uznał, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych należy zawsze kierować się wykładnią językową przepisów prawa. A brzmienie przepisu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej jest jednoznaczne. Ustawodawca uznał w sposób wyraźny, że służba w instytucjach i formacjach wskazanych w art. 13b została uznana za służbę na rzecz totalitarnego państwa, która skutkuje 0% podstawy wymiaru za każdy rok służby na rzecz tego totalitarnego państwa. Ustawodawca nie pozostawił w tym względzie żadnej swobody interpretacyjnej. Sąd meriti miał na uwadze, że również Sąd Najwyższy w wielu orzeczeniach podkreślał, iż w orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że w państwie prawnym interpretator musi zawsze w pierwszym rzędzie brać pod uwagę językowe znaczenie tekstu prawnego. Tymczasem wyłącznie w sytuacji, gdy wykładnia językowa przepisu nie daje jednoznacznego wyniku, ustalenie jego znaczenia należy dokonać, odwołując się do pozajęzykowych reguł wykładni (systemowej i funkcjonalnej). Przy tym Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że przyjęcie swoistego znaczenia tekstu prawnego, ustalonego na podstawie wykładni funkcjonalnej (celowościowej) będzie prowadziło do wykładni rozszerzającej lub zwężającej, zaś przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej. Nie powinno się więc stosować do nich wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli ta ostatnia prowadzi do jednoznacznych rezultatów interpretacyjnych. Innymi słowy, nie można ich poddawać ani wykładni rozszerzającej, ani zwężającej, modyfikując wyczerpująco i kazuistycznie określone przez ustawodawcę uprawnienia do świadczeń (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 1999 r., II UKN 187/99, OSNAP 2001/4/121; z dnia 16 sierpnia 2005 r., I UK 378/04, OSNP 2006/13-14/218; z dnia 23 października 2006 r., I UK 128/06, OSNP 2007/23-24/359; z dnia 4 marca 2008 r., I UK 239/07, OSNP 2009/7-8/103; z dnia 19 maja 2009 r., III UK 6/09; z dnia 5 kwietnia 2016 r., I UK 136/15).

Mając zatem na uwadze taki powyższy stan rzeczy, Sąd Okręgowy nie podzielił poglądu, że ze względu na wykładnię celowościową ustawy uznać należy, iż istotne znaczenie dla interpretacji definicji „służby na rzecz totalitarnego państwa” ma rodzaj i zakres czynności wykonywanych w trakcie służby, do czego finalnie zmierza skarżący podnosząc, że jego działania nie były działaniami na rzecz totalitarnego państwa.

Zdaniem tego Sądu nie można badać, czy odwołujący się poprzez realizację swoich zadań służbowych nie działał na rzecz totalitarnego państwa, służąc w instytucjach bądź formacjach wskazanych w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej. Ustawodawca uznał bowiem, że służba we wskazanych instytucjach i formacjach była zawsze służbą na rzecz totalitarnego państwa. Kwestia więc tego, jakie konkretnie czynności wykonywał odwołujący, nie ma znaczenia w sprawie. Przesłanką przyjęcia 0% podstawy wymiaru jest fakt służby w instytucji lub formacji wskazanej w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej. W takiej formacji odwołujący pełnił służbę w okresie od 1 marca 1980 r. do 31 lipca 1990 r. Z ustaleń Sądu wynika, że w tym okresie ubezpieczony pełnił służbę w Wydziale(...) SB KWMO na stanowisku starszego referenta, z dniem 1 lipca 1983 r. ubezpieczony został mianowany młodszym inspektorem Sekcji (...) Wydziału (...) SB WUSW.

Natomiast sąd pierwszej instancji nie podzielił stanowiska Sądu Najwyższego zaprezentowanego w uchwale III UZP 1/20 nakazującej badać indywidualny zakres odpowiedzialności danego funkcjonariusza za naruszania wolności obywatelskich, zwalczanie opozycji demokratycznej, związków zawodowych, kościoła. Zdaniem tego Sądu, stanowisko powyższe pozostaje w sprzeczności z celami, które legły u podstaw uchwalenia ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2016 r. wyartykułowanymi w uzasadnieniu do tej ustawy oraz jednoznacznymi zapisami w samej ustawie, z których wprost wynika, iż intencją ustawodawcy było wyeliminowanie wątpliwości interpretacyjnych przy ocenie służby byłych funkcjonariuszy na „rzecz totalitarnego państwa”, przez precyzyjne wskazanie jednostek, w których służba ma taki charakter. Zdaniem projektodawcy ustawa dezubekizacyjna z 2016 r. ma na celu wprowadzenie rozwiązań zapewniających w pełniejszym zakresie zniesienie przywilejów emerytalno-rentowych związanych z pracą w aparacie bezpieczeństwa PRL przez ustalenie na nowo świadczeń emerytalnych i rentowych osobom pełniącym służbę na rzecz totalitarnego państwa w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r., ponieważ wprowadzone na gruncie ustawy dezubekizacyjnej z 2009 r. rozwiązania nie okazały się w pełni skuteczne, gdyż cel tej ustawy nie został osiągnięty w zakładanym zakresie. W ustawie zaopatrzeniowej wprowadzono art. 13b, który enumeratywnie określa, jaka służba zostaje uznana za służbę na rzecz totalitarnego państwa. Projektodawca uznał bowiem, że zachodzi ewidentna potrzeba doprecyzowania katalogu jednostek, w których służba pełniona była na rzecz totalitarnego państwa oraz uwzględnił uwagi Instytutu Pamięci Narodowej, by nie wprowadzać zmian w ustawie lustracyjnej, gdyż mogłoby to wpłynąć w sposób istotny na prowadzone postępowania lustracyjne oraz na sam proces składania i badania oświadczeń lustracyjnych. Pojęcie „służby w organach bezpieczeństwa państwa” zastąpiono pojęciem „służby na rzecz totalitarnego państwa”, by nie wprowadzać nowej definicji organów bezpieczeństwa państwa wyłącznie na potrzeby ustawy dezubekizacyjnej. Katalog wprowadzony w art. 13b i jego uzasadnienie zostały opracowane przez Instytut Pamięci Narodowej. Uznano, iż „obecny stan badań pozwala na stworzenie enumeratywnego wyliczenia jednostek, których funkcjonariusze służyli na rzecz totalitarnego państwa”.

Reasumując, Sąd Okręgowy uznał, że regulacja ustawowa uniemożliwia badanie, czy osoba objęta informacją o przebiegu służby faktycznie wykonywała czynności na rzecz totalitarnego państwa i czy jednostka, w której pełniła służbę winna być uznana za należącą do służby na rzecz totalitarnego państwa. Badanie wskazanych okoliczności jest nieuprawnione w świetle treści art. 13b ust. 1, który stanowi, iż „za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznaje się służbę od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. w niżej wymienionych cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach”.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że przywołana uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20, nie zmieniła brzmienia obowiązujących przepisów stanowiących podstawę do ponownego ustalenia wysokości świadczeń (uchwała ta nie ma mocy zasady prawnej). Z uwagi zaś na treść obowiązujących przepisów oraz brzmienie informacji o przebiegu służby, organ emerytalny zobowiązany był do wydania zaskarżonej decyzji. Nie posiadał przy tym uprawnień do badania, jakie faktycznie czynności odwołujący się wykonywał w okresie spornej służby, tj. czy faktycznie wspierał aparat państwa totalitarnego, czy tylko biernie w nim uczestniczył bowiem - jak wyżej wskazano - ustawodawca za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznał samą przynależność funkcjonalną do danej wymienionej w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej jednostki czy wykonywanie służby na danym stanowisku.

Ponadto sąd meriti wskazał, że judykatura na gruncie poprzedniej ustawy dezubekizacyjnej z 2009 r., w której wprost odnoszono się do ustawy lustracyjnej, jednoznacznie przyjmowała, iż wykładnia językowa uchylonego art. 15b ustawy zaopatrzeniowej nie pozostawia żadnych wątpliwości, że jego zakresem objęte są osoby pełniące służbę w organach bezpieczeństwa państwa, niezależnie od tego, czy z pełnieniem tej służby związane było wykonywanie przez funkcjonariusza czynności operacyjnych (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 czerwca 2017 r., I UK 258/16 oraz w wyroku z dnia 25 maja 2016 r., II BU 7/15).

Niezależnie od powyższego sąd pierwszej instancji wskazał, że ubezpieczony przez cały okres służby w Wydziale(...) SB KWMO na stanowisku starszego referenta t.o., a następnie Wydziału (...) SB WUSW na stanowisku młodszego inspektora t.o. był oceniany jako funkcjonariusz zdyscyplinowany, wykonujący swoje obowiązki bardzo dobrze, z tego też tytułu był nagradzany przez przełożonych. Wymowa dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych jest

zatem jednoznaczna. Świadczy o klarownym, świadomym i ukierunkowanym działaniu wnioskodawcy na związanie swojego życia zawodowego ze służbą w SB. Końcowym rezultatem tej służby było utrwalanie i podtrzymywanie ustroju socjalistycznego w PRL.

Zważywszy na powyższe, sąd meriti uznał, że nie było potrzeby podejmowania z urzędu inicjatywy dowodowej i jakiegoś szczególnego prowadzenia postępowania dowodowego. Strony nie zgłosiły żadnych nowych wniosków dowodowych. Na nich zaś ciąży dowiedzenie w Sądzie swoich racji, czego odwołujący się nie uczynił. W sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych sąd nie jest obowiązany do poszukiwania dowodów (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 1997 r., II UKN 418/97). Zważyć też należy, że – z uwagi na znaczny upływ czasu – nie sposób byłoby ustalić szczegółowo poszczególne fakty.

Argumenty natomiast przytoczone na okoliczności pracy na rzecz totalitarnego państwa mogą jedynie służyć Trybunałowi Konstytucyjnemu dla oceny konstytucyjności przepisów tej ustawy. W obowiązującym stanie konstytucyjnym nieuzasadnione jest stanowisko dopuszczające odmowę zastosowania przez sąd orzekający normy ustawowej ze względu na jej sprzeczność z normą konstytucyjną i orzeczenie bezpośrednio na podstawie regulacji konstytucyjnej. Stanowisko takie nie znajduje uzasadnienia w wyrażonej w Konstytucji zasadzie bezpośredniego stosowania jej przepisów. Ogólne wskazania Konstytucji nie pozwalają bowiem na wydawanie na ich podstawie indywidualnych rozstrzygnięć, a przy tym sędzia, podlegając Konstytucji, nie jest zwolniony z podległości ustawie zwykłej. Bezpośredniość stosowania Konstytucji nie oznacza kompetencji do kontroli konstytucyjności obowiązującego ustawodawstwa przez sądy i inne organy powołane do stosowania prawa. Tryb tej kontroli został bardzo wyraźnie i jednoznacznie ukształtowany przez samą Konstytucję. Art. 188 Konstytucji zastrzega do wyłącznej kompetencji Trybunału Konstytucyjnego orzekanie w wymienionych w nim sprawach, bez względu na to, czy rozstrzygnięcie ma mieć charakter powszechnie obowiązujący, czy też ma ograniczać się tylko do indywidualnej sprawy.

Domniemanie zgodności ustawy z Konstytucją może być obalone jedynie wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, a związanie sędziego ustawą obowiązuje dopóty, dopóki ustawie tej przysługuje moc obowiązująca. Wydanie przez Trybunał Konstytucyjny wyroku może jedynie stwarzać stronom, stosownie do jego treści, możliwość potencjalnego wznowienia postępowania (art. 401¹, art. 403 § 4, art. 416¹ k.p.c.). W innym przypadku każde przepisy ustawy, w różnych dziedzinach społecznych i gospodarczych, sądy mogą zakwestionować, nawet z zakresu podatków i finansów, a to prowadziłoby do niemożności kierowania państwem i należytego sprawowania władzy ustawodawczej i wykonawczej, w tym wprowadzenia określonych reform, co przede wszystkim podlega kontroli społecznej w drodze powszechnych wyborów do parlamentu.

Zważywszy na wszystko powyższe, Sąd Okręgowy stwierdził, że w sprawie nie można mówić, aby doszło do naruszenia wskazanych w odwołaniu przepisów, w tym Konstytucji i Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Z uwagi na opisane okoliczności Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zmiany skarżonej decyzji. W ocenie tego Sądu istnieją podstawy do zakwalifikowania okresu służby K. D. w Wydziale(...)SB KWMO, na następnie w Wydziale (...) SB WUSW od 1 marca 1980 r. do 31 lipca 1990 r. jako służby na rzecz państwa totalitarnego w rozumieniu art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. d tiret 4 ustawy zaopatrzeniowej tj. służby i jednostki organizacyjne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, i ich poprzedniczki, oraz ich odpowiedniki terenowe wykonujące czynności operacyjno-techniczne niezbędne w działalności Służby Bezpieczeństwa.

W tej sytuacji Sąd uznał odwołanie za bezzasadne i oddalił je na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Nadto Sąd orzekł o kosztach na podstawie art. 98 k.p.c. i § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265) zasądzać od K. D. na rzecz Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie w całości nie zgodził się K. D., który działając przez pełnomocnika, w wywiezionej apelacji zarzucił mu:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

a) art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej poprzez błędną wykładnię, sprowadzającą się do przeprowadzenia wykładni pojęcia „służby na rzecz totalitarnego państwa” przez sąd meriti, eliminując z tego pojęcia konieczność wykazania, że funkcjonariusz przy pełnieniu służby stosował represje lub inne formy naruszania praw człowieka wobec jednostki lub grupy ludności bądź w związku z ich stosowaniem, stanowiące przestępstwo według polskiej ustawy karnej obowiązującej w czasie jego popełnienia;

b) art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej w zw. z art. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r., poz. 2270; powoływana dalej jako: ustawa zmieniająca) w zw. z art. 11 ustawy zaopatrzeniowej w zw. z art. 10 § 1 k.p.a. poprzez niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do braku odpowiedniego uzasadnienia zaskarżonych decyzji obniżających świadczenie emerytalne oraz braku właściwego poinformowania odwołującego o wszczęciu postępowania oraz możliwości uzupełnienia materiału dowodowego w postępowaniu przed organem emerytalnym;

c) art. 2 ust. 4 ustawy zmieniającej w zw. z art. 15c ust. 1-3 ustawy zaopatrzeniowej poprzez niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do braku oznaczenia w sentencji zaskarżonego wyroku obowiązku ponownego obliczenia wysokości emerytury policyjnej począwszy od dnia 1 października 2017 r.;

d) art. 15c ust. 1-3 w zw. z art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej poprzez niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do pozbawienia świadczenia emerytalnego odwołującego się za okres służby do dnia 31 lipca 1990 r. poprzez zastosowania represyjnego względem odwołującego się przelicznika z art. 15c ust. 1 cytowanej ustawy zaopatrzeniowej;

e) art. 15c ust. 1-3, art. 22a ust. 1-3 ustawy zaopatrzeniowej poprzez błędną wykładnię sprowadzającą się do uznania, że opisane przepisy miałyby godzić w „przywileje, które bezpośrednio są związane z pełnieniem tej służby”, w przypadku gdy odwołujący się w rzeczywistości przed dniem 31 lipca 1990 r. wykonywał czynności materialno-techniczne, niezwiązane z pracą operacyjną, a w konsekwencji korzystniejsze zasady emerytalne i rentowe stanowią ekwiwalent ponoszonego podwyższonego ryzyka zawodowego, konieczności większego podporządkowania, stałej dyspozycyjności;

f) 15c ust. 1-3 ustawy zaopatrzeniowej poprzez błędną wykładnię sprowadzającą się do przyjęcia, iż opisane przepisy nie mają charakteru represyjnego w przypadku, gdy zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy zaopatrzeniowej celem pozbawienia świadczenia emerytalnego lub rentowego funkcjonariusza, niezbędne jest spełnienie przesłanek z art. 10 ust. 1 i 2 tej ustawy, co jednocześnie implikuje absolutnie błędne pominięcie procedury karnej (brak ustalenia indywidualnej winy i popełnienia czynu zabronionego poprzez obniżenie świadczeń w ramach procedury administracyjnej przed Dyrektorem Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA), co stanowi naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 47 w zw. z art. 48 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej poprzez pozbawienie odwołującego się prawa do rzetelnego procesu oraz naruszenia zasady domniemania niewinności;

g) art. 177 ust. 1 w zw. z art. 178 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 2 Konstytucji RP poprzez niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do braku przeprowadzenia przez sąd meriti oceny konstytucyjności przepisów art. 15c w zw. z art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, a w konsekwencji niezastosowanie art. 2, art. 67 ust. 1 oraz art. 31 ust. 1 Konstytucji RP jako norm konstytucyjnych o charakterze nadrzędnym, które nakazują pominąć oczywiście niezgodne z przepisami Konstytucji RP także przepisy art. 15c ust. 1-3 ustawy zaopatrzeniowej;

h) art. 2 Konstytucji RP poprzez naruszenie zasady ne bis in idem oraz zasady proporcjonalności (zgodnie z rezolucją nr 1096 Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z dnia 27 czerwca 1996 r. w sprawie metod likwidacji spuścizny po byłych totalitarnych systemach komunistycznych) poprzez:

- zastosowanie nieadekwatnych rozwiązań względem oznaczonej grupy byłych funkcjonariuszy, którzy zostali pozytywnie zweryfikowani przez państwo polskie, z pominięciem istniejących rozwiązań lustracyjnych w ustawie,
- obniżenie wysłużonego świadczenia w ramach postępowania administracyjnego przed organem rentowym, poddając kontroli sądowej już wykonaną decyzję administracyjną, co automatycznie przerzuca negatywne konsekwencje wadliwości zaskarżonych decyzji na podmiot słabszy - uprawnionego;

i) art. 3 Konstytucji RP poprzez niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do przyjęcia, iż:

- świadczenia emerytalne i rentowe odwołującego się nabyte za służbę do dnia 31 lipca 1990 r. zostały nabyte niegodziwie, niezależnie od braku winy po stronie odwołującego się w popełnieniu jakichkolwiek czynów zabronionych;
- wystarczy formalne pełnienie służby w wymienionych przez ustawodawcę formacjach oraz instytucjach, aby uznać, iż funkcjonariusz „służył na rzecz totalitarnego państwa” niezależnie od treści preambuły ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów;

j) art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez jego niezastosowanie, polegające na naruszeniu zasad demokratycznego państwa prawa:

- ochrony praw nabytych - poprzez odebranie uprawnionemu praw słusznie nabytych za okres służby przed dniem 31 lipca 1990 r. oraz uprawnień rentowych;
- zaufania obywatela do państwa i tworzonych przez niego prawa - poprzez stosowanie przez państwo zasad odpowiedzialności zbiorowej wobec wszystkich przynależących do formacji opisanych w art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, a więc blisko po ponad 27 latach od transformacji ustrojowej;
- zasady nie retroakcji prawa - poprzez stosowanie sankcji nieznanych ustawie karnej, w postaci obniżania świadczeń emerytalnych, za przynależność, przed wejściem w życie ustawy, do formacji opisanych w art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, która sama w sobie nie stanowi i nie stanowiła czynu zabronionego;

k) art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do pozbawienia świadczenia rentowego odwołującego się za służbę do dnia 31 lipca 1990 r. poprzez wprowadzenie przelicznika obniżającego rentę inwalidzką o 10% podstawy wymiaru za każdy rok służby w jednostkach i formacjach opisanych w art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej;

l) art. 30, art. 64 ust. 1 i 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do dyskryminacji odwołującego się poprzez naruszenie jego praw majątkowych do świadczenia emerytalnego i rentowego w pełnej wysokości;

m) art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zw. z art. 14 w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności poprzez niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do ograniczenia praw majątkowych odwołującego się, z pozbawieniem prawa do Sądu od 1 października 2017 r. do dnia wydania zaskarżonego wyroku;

n) art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zw. z art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do nieterminowego rozstrzygnięcia spraw dotyczących zaskarżonych decyzji, a tym samym od 1 października 2017 r. do dnia 23 listopada 2022 r.

pozbawienie odwołującego się do uzyskania świadczenia emerytalnego i rentowego w wysokości zgodnej z wysługą przy jednoczesnym braku zapewnienia kontroli sądowej rozstrzygnięcia organu rentowego w rozsądnym terminie;

2) naruszenie przepisów postępowania mogących mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do błędnej oceny dokumentów opinii służbowych, raportów, karty przebiegu służby, rozkazów, zakresu obowiązków ubezpieczonego oraz przesłuchania odwołującego się, które to dowody wskazywały, iż odwołujący się nie „służył na rzecz totalitarnego państwa”, co potwierdza zgodnie z przytoczoną uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20, okoliczność, iż odwołujący się nie naruszał podstawowych praw i wolności człowieka;

Mając na względzie powyższe zarzuty apelujący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę zaskarżonej decyzji z dnia 28 czerwca 2017 r., nr (...), w ten sposób, że organ rentowy ponownie obliczy wysokość emerytury policyjnej ubezpieczonego K. D. bez zastosowania do tych wyliczeń regulacji zawartej w przepisie art. 15c ust. 1-3 ustawy zaopatrzeniowej począwszy od dnia 1 października 2017 r.;

- zmianę zaskarżonego wyroku w pkt II poprzez obciążenie kosztami postępowania sądowego w tym kosztami zastępstwa procesowego na rzecz odwołującego się organ rentowy w kwocie 180 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty;

- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez stwierdzenie podstaw do ustalenia odpowiedzialności władzy publicznej za nierozstrzygnięcie odwołania od decyzji z dnia 28 czerwca 2017 r., nr (...), w rozsądnym terminie;

- zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

nadto apelujący wniósł:

- na podstawie art. 44¹ k.p.c. o wystąpienie o wyznaczenie innego sądu równorzędnego niż Sąd Apelacyjny w Szczecinie do rozpoznania niniejszej sprawy, z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.

W obszernym uzasadnieniu skarżący omówił poszczególne zarzuty powołując orzecznictwo na poparcie swojego stanowiska.

Natomiast uzasadniając wniosek o wystąpienie do Sądu Najwyższego o wyznaczenie innego równorzędnego składu apelujący zarzucił, że Sąd Apelacyjny w Szczecinie w większości swoich orzeczeń wskazuje wprost, iż katalog jednostek oraz formacji opisanych w art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, stanowi definicję legalną „służby na rzecz totalitarnego państwa”, tymczasem w samej treści przywoływanej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20, wyraźnie zostało wskazane, iż brak jest definicji legalnej „służby na rzecz totalitarnego państwa” w ustawie zaopatrzeniowej.

Ponadto pozostałe sądy powszechne (poza Sądem Apelacyjnym w Szczecinie) wprost uwzględniło opisywaną uchwałę SN w swoich orzeczeniach. Orzecznictwo sądów powszechnych odpowiednio dostosowało swoje orzecznictwo, tak aby w pełni respektować pozycję ustrojową Sądu Najwyższego jako sądu kształtującego linię orzeczniczą sądów powszechnych i odpowiadającego za jednolitość orzecznictwa sądów powszechnych.

Dalej skarżący wskazał, że wniosek o wystąpienie do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy jest uzasadniony prawem odwołującego się do sądu. Rozstrzygnięcie sprawy odwołującego się implikuje pogłębienie negatywnej sytuacji dla wymiaru sprawiedliwości, gdzie strona dochodząca swoich praw jeszcze przed przedstawieniem swoich racji, dowodów oraz stanowiska procesowego, tylko z uwagi na przyjęcie przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie oczywiście niezgodnej z Konstytucją RP wykładni art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej za prawidłową, jest „skazany” na prawomocne przegranie procesu.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, pomimo coraz wyraźniej wyrażanego stanowiska orzecznictwa sądów powszechnych oraz nawet sądownictwa administracyjnego i międzynarodowego, uznaje iż tylko Trybunał Konstytucyjny (w obecnym kształcie) mógłby dokonać oceny niekonstytucyjności przepisów ustawy zaopatrzeniowej. Tymczasem analizując sprawę zawiśłą przed Trybunałem Konstytucyjnym pod sygnaturą akt: P 4/18 należy wskazać, iż nie zapadło dotąd merytoryczne rozstrzygnięcie. W konsekwencji aktualnie sprawa nie jest procedowana w sposób efektywny przez Trybunał Konstytucyjny. W konsekwencji brak rozstrzygnięcia przed Trybunałem Konstytucyjnym nie może implikować braku stosowania norm konstytucyjnych przez sąd powszechny nawet pod pozorem przyjmowania zasady domniemania zgodności z Konstytucją RP ustaw.

Dlatego dobro wymiaru sprawiedliwości oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych przemawia za wyznaczeniem innego równorzędnego sądu niż Sąd Apelacyjny w Szczecinie.

W odpowiedzi na apelację Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W ocenie organu apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ podniesione w niej zarzuty i wnioski nie znajdują prawnego uzasadnienia. Poza subiektywnymi przeświadczeniami odwołującego, żadne inne względy nie mogą podważać zasadności orzeczenia sądu pierwszej instancji wydanego w przedmiotowej sprawie. Zaskarżony wyrok sądu pierwszej instancji został wyczerpująco umotywowany i trafnie orzeka w przedmiocie okoliczności kwestionowanych odwołaniem. Natomiast apelacja nie wnosi do sprawy żadnych nowych okoliczności, a wyraża jedynie subiektywną ocenę wyroku sądu pierwszej instancji przez odwołującego, stanowiąc polemikę z wyrażonymi w nim ustaleniami Sądu.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Najpierw należy wyjaśnić, że niniejsza sprawa była prowadzona na skutek odwołania złożonego przez K. D. od decyzji z dnia 28 czerwca 2017 r., nr (...), którą organ rentowy ponownie ustalił wysokość przysługującej ubezpieczonemu emerytury policyjnej. Również wyrok Sądu Okręgowego z dnia 23 listopada 2022 r. przedmiot postępowania określa jako „o wysokość emerytury policyjnej”. W tych okolicznościach zarzuty apelacji sformułowane do wysokości policyjnej renty inwalidzkiej nie mają odniesienia do niniejszej sprawy.

Z uwagi na obszerność złożonej przez ubezpieczonego apelacji, zarówno w części obejmującej zarzuty, jak i jej uzasadnienie, Sąd Apelacyjny podkreśla, że jest obowiązany zamieścić w swoim uzasadnieniu takie elementy, które ze względu na treść apelacji i zakres rozpoznania są potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy. Sąd odwoławczy nie ma natomiast obowiązku wyrażania szczegółowego stanowiska odnośnie wszystkich poglądów prezentowanych przez strony, jeżeli nie mają one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2012 r., IV CSK 373/11, LEX nr 1169841 i wyrok tego Sądu z dnia 29 października 1998 r., II UKN 282/98, OSNP 1999/23/758). Z tego względu, Sąd Apelacyjny po ponownej analizie, ocenił sprawę pod kątem istotnych przesłanek prawa materialnego i odniósł się do zarzutów dotyczących istoty sprawy oraz nie uwzględnił okoliczności drugorzędnych.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie przy uwzględnieniu zarzutów podniesionych w apelacji doprowadziła Sąd Apelacyjny do wniosku, że sąd pierwszej instancji słusznie uznał, że stan faktyczny sprawy był co do zasady bezsporny. Przy czym, w ocenie sądu odwoławczego, Sąd Okręgowy prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz - wbrew zarzutom apelacji - dokonał wszechstronnej oceny całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Okręgowy w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku wskazał, jaki stan faktyczny stał się jego podstawą oraz podał na jakich dowodach oparł się przy jego ustalaniu. Dlatego Sąd Apelacyjny ustalenia sądu pierwszej instancji w całości uznał i przyjął jako własne, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania w tej części uzasadnienia (art. 387 § 2¹ pkt. 1 k.p.c.). Sąd odwoławczy nie

dostrzegł przy tym naruszenia przez sąd pierwszej instancji prawa materialnego, w związku z czym podziela także w całości rozważania tego sądu również w zakresie przyjętych przez niego podstaw prawnych orzeczenia (art. 387 § 2¹ pkt. 2 k.p.c.).

W odpowiedzi na zarzuty apelacji w pierwszej kolejności należy podnieść, że przepisy ustawy zaopatrzeniowej w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r., poz. 2270; powoływana dalej jako: ustawa zmieniająca) niewątpliwie są częścią obowiązującego porządku prawnego, a w związku z tym - wraz z wydanymi na ich podstawie aktami wykonawczymi - wiążą nie tylko organ emerytalny, ale również sąd rozpoznający sprawę. Zatem nie mogą być przedmiotem dowolnego interpretowania czy pomijania przez sądy rozpoznające odwołania od decyzji Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA, jak chciałaby strona apelująca.

Jednocześnie sąd odwoławczy ma także na uwadze, że przed Trybunałem Konstytucyjnym zawisła sprawa P 4/18, w której ma być rozstrzygnięta kwestia zgodności z Konstytucją art. 15c, art. 22a, art. 13 ust. 1 pkt 1c w zw. z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej. Jednakże, mimo iż od złożenia zapytania prawnego minęło już ponad pięć lat, Trybunał Konstytucyjny do tej pory nie wydał jeszcze orzeczenia. Prawdopodobnie przy tym Sąd Okręgowy uznał, że w takiej sytuacji pozostał związany obowiązującymi przepisami ustawy zaopatrzeniowej. Natomiast ubezpieczony, który w odwołaniu od zaskarżonej decyzji podniósł szereg zarzutów naruszenia Konstytucji RP i powtórzył je w apelacji, winien mieć na uwadze, że bezpośrednio stosowania Konstytucji przez sądy powszechne nie oznacza przyznania im kompetencji do kontroli konstytucyjności obowiązującego ustawodawstwa. Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 2 kwietnia 2009 r., IV CSK 485/08, LEX nr 550930 i z dnia 17 marca 2016 r., V CSK 377/15, OSNC 2016/12/148) dopóki nie zostanie stwierdzona przez Trybunał Konstytucyjny niezgodność określonego przepisu z Konstytucją, dopóty ten przepis podlega stosowaniu i powinien stanowić podstawę merytorycznych rozstrzygnięć sądowych. Podkreślić przy tym trzeba, że domniemanie zgodności ustawy z Konstytucją może być obalone jedynie wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, a przewidziane w art. 178 ust. 1 Konstytucji związanie sędziego ustawą obowiązuje dopóty, dopóki ustawie tej przysługuje moc obowiązująca. Zgodnie z powyższym, orzekanie co do zgodności aktu prawnego z ustawą zasadniczą nie leży w kompetencji sądów powszechnych, a związanie sędziego ustawą trwa dopóki prawo to obowiązuje. Dlatego Sąd Apelacyjny, dzieląc pogląd Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie wyrażony w wyroku z dnia 1 września 2010 r., I OSK 368/10 (LEX nr 745224), zgodnie z którym jeśli sąd dochodzi do przekonania, że mające zastosowanie w sprawie przepisy prawa nie naruszają Konstytucji RP, to przepisy te stosuje i nie musi w takim przypadku w uzasadnieniu swego orzeczenia tłumaczyć nawet przyczyn, dla których uznał dany przepis za zgodny z Konstytucją, gdyż badanie zgodności przepisów z ustawą zasadniczą nie należy do sądów i jest dokonywane jedynie na użytek konkretnej sprawy, doszedł do wniosku, że dopóki art. 15c, art. 22a, art. 13 ust. 1 pkt 1c w zw. z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej funkcjonują w obrocie prawnym, przepisy te, jako powszechnie obowiązujące, wbrew stanowisku apelującego mają za stosowanie także w niniejszej sprawie.

Apelującemu zupełnie umykają przesłanki wprowadzenia ustawy zmieniającej określone w uzasadnieniu jej projektu. Zatem trzeba przypomnieć, że projektodawca przedstawił racje przemawiające za ustanowieniem zamkniętego katalogu jednostek organizacyjnych, w których służba jest uznawana za służbę na rzecz totalitarnego państwa. W uzasadnieniu projektu wskazano m.in., że „w związku z ewidentną potrzebą doprecyzowania katalogu jednostek, w których służba była pełniona na rzecz totalitarnego państwa oraz z uwagą Instytutu Pamięci Narodowej, ażeby nie wprowadzać w chwili obecnej zmian w ustawie lustracyjnej, gdyż mogłoby to wpłynąć w sposób istotny na prowadzone postępowania lustracyjne oraz na sam proces składania i badania oświadczeń lustracyjnych, zaproponowano wprowadzenie art. 13b w ustawie zaopatrzeniowej, który enumeratywnie określa jaka służba zostaje uznana za służbę na rzecz totalitarnego państwa. Pojęcie „służby w organach bezpieczeństwa państwa” zostaje zastąpione pojęciem „służby na rzecz totalitarnego państwa”, ażeby nie wprowadzać nowej definicji organów bezpieczeństwa państwa wyłącznie na potrzeby ustawy dezubekizacyjnej. Katalog wprowadzany w art. 13b oraz przedstawione w tym zakresie [...] uzasadnienie zostało opracowane przez Instytut Pamięci Narodowej” (por. uzasadnienie projektu ustawy). Zatem

podkreślić trzeba, że przedmiotowy katalog instytucji i formacji został sformułowany w oparciu o badania historyczne Instytutu, które doprowadziły do wniosku, że istota działań tych właśnie jednostek służyła utrzymywaniu reżimu totalitarnego na terenie Państwa Polskiego.

Sąd Apelacyjny zwrócił nadto uwagę, że w uzasadnieniu projektu ustawy wskazano, że ograniczenie przywilejów emerytalnych i rentowych związanych z pracą w aparacie bezpieczeństwa (...) jest konieczne, ponieważ nie zasługują one na ochronę prawną przede wszystkim ze względu na powszechne poczucie naruszenia w tym zakresie zasady sprawiedliwości społecznej. W uzasadnieniu projektu wskazano, że jako przywilej należy rozumieć ustalenie świadczeń emerytalnych i rentowych na zasadach znacznie korzystniejszych, wynikających z ustawy zaopatrzeniowej w stosunku do sposobu ustalania emerytur i rent zdecydowanej większości obywateli na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Chodzi o możliwość przejścia na emeryturę już po 15 latach służby. Jako podstawa wymiaru emerytury lub renty przyjmowane jest uposażenie należne na ostatnio zajmowanym stanowisku, zaś kwota emerytury lub renty inwalidzkiej może stanowić nawet 80% (emerytura) lub 90% (renta inwalidzka) tego uposażenia. Zdaniem autora projektu, o ile taki sposób ustalania świadczeń emerytalno-rentowych dla funkcjonariuszy strzegących bezpieczeństwa państwa, obywateli i porządku publicznego jest jak najbardziej zasadny, o tyle jest nie do przyjęcia dla byłych funkcjonariuszy pełniących służbę na rzecz totalitarnego państwa. Istotnym przywilejem funkcjonariusza policji jest również bardzo korzystna regulacja polegająca na tym, że świadczenie emerytalne wzrasta o 2,6% wymiaru za każdy dalszy rok służby (art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy). Celem ustawy nowelizującej było zniesienie tego przywileju i przyjęcie za okresy służby na rzecz totalitarnego państwa 0% podstawy wymiaru. Można zatem stwierdzić, że tak rozumiany cel ustawy wyraża się w pozbawieniu przywilejów nabytych z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa.

Sąd odwoławczy miał także na względzie, że celem ustawy zmieniającej była likwidacja przywilejów emerytalnych funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa (...) uzyskanych przez nich z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa. Cel ten w swoim generalnym założeniu i co do zasady uzasadnia ingerencję ustawodawcy zwykłego w ustalone uprawnienia emerytalne i rentowe tych funkcjonariuszy, gdyż uprawnienia te - o ile ich istnienie lub wysokość mają ścisły związek z tą służbą - zostały nabyte niegodziwie.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 lutego 2010 r., w sprawie K 6/09 uznał, iż art. 15b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy... stanowiący, że w przypadku osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi: 1) 0,7% podstawy wymiaru - za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990; 2) 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz pkt 2-4; jest zgodny z art. 2, art. 10, art. 30, art. 32 i art. 67 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 42 Konstytucji. W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał Konstytucyjny podkreślił, iż z konstytucyjnej zasady zaufania do państwa i stanowionego przez niego prawa nie wynika w żaden sposób, że każdy bez względu na cechujące go właściwości, może zakładać, iż unormowanie jego praw socjalnych nie ulegnie nigdy w przyszłości zmianie na jego niekorzyść. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego ustawodawca był uprawniony do wprowadzenia regulacji obniżających w racjonalnie miarkowany sposób świadczenia emerytalnego za okres służby w organach bezpieczeństwa publicznego, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. Zdaniem Trybunału zasada ochrony praw nabytych zakazuje arbitralnego znoszenia lub ograniczenia praw podmiotowych przysługujących jednostce lub innym podmiotom prywatnym występującym w obrocie prawnym. Ochrona praw nabytych nie oznacza przy tym nienaruszalności tych praw i nie wyklucza stanowienia regulacji mniej korzystnych, jeżeli przemawiają za tym inne zasady, normy lub wartości konstytucyjne. Zgodnie ze stanowiskiem Trybunału Konstytucyjnego zasada ochrony praw nabytych nie ma zastosowania do praw nabytych niesłusznie lub niegodziwie, a także praw nie mających oparcia w założeniach obowiązującego w dacie orzekania porządku konstytucyjnego.

Przy czym, Sąd Apelacyjny uwzględnił także, że możliwość pozostającej w zgodzie z ustawą zasadniczą ingerencji w sferę prawa zabezpieczenia społecznego potwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 3 marca 2011 r., II UZP 2/11 (Legalis nr 288417), oceniając przepisy tzw. „pierwszej ustawy dezubekizacyjnej”. Zgodnie z tą uchwałą uprzednia nowelizacja z 2009 roku zaliczała okresy służby w organach bezpieczeństwa państwa do tzw. wysługi emerytalnej funkcjonariuszy służb mundurowych i przyznanie po 0,7% podstawy wymiaru emerytury obliczanej od ostatniego, tj. z reguły najwyższego miesięcznego uposażenia na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, w żaden sposób nie dyskryminowała tych osób. Przeciwnie, nadal pomimo tej nowelizacji i obniżenia współczynnika z 1,3% do 0,7% świadczenia tej grupy ubezpieczonych (adresatów nowelizacji z 2009 roku) były co najmniej porównywalne, a nawet korzystniejsze niż świadczenia ustalane w systemie nabywania świadczeń emerytalnych lub rentowych z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych. Sąd Najwyższy argumentował wówczas, że uprawnionym do świadczeń z systemu powszechnego ustala się podstawę wymiaru świadczeń nie od najwyższego dochodu osiąganego w jednym (ostatnim) miesiącu podlegania ubezpieczeniom społecznym, ale z wieloletniego okresu ubezpieczenia i od przeciętnej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe według przepisów prawa polskiego z okresu kolejnych 10 lat kalendarzowych z ostatnich 20 lat kalendarzowych, albo z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, poprzedzających bezpośrednio rok zgłoszenia wniosku o świadczenie (art. 15 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Odnosząc powyższą ocenę do obecnej regulacji prawnej Sąd Apelacyjny - wbrew zarzutom apelacji - uznał, iż sporna legislacja (art. 15c ustawy zaopatrzeniowej) nie stanowi jakiegokolwiek naruszenia powszechnej zasady równości lub proporcjonalności świadczeń uzyskiwanych z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych przez osoby pełniące służbę na rzecz totalitarnego państwa, w porównaniu do standardów świadczeń uzyskiwanych z powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego. Nadal (po wprowadzeniu zasad nowelizacją z 2009 roku) mniej korzystne jest uregulowanie uprawnień emerytalno-rentowych ofiar systemu represji politycznych stosowanych przez organy bezpieczeństwa państwa totalitarnego, którym wprawdzie okresy uwięzienia z przyczyn politycznych uwzględnia się jako składkowe okresy ubezpieczenia, ale z „zerową” podstawą wymiaru świadczeń za konkretne lata (okresy pozbawienia wolności z przyczyn politycznych wobec nieuzyskiwania podlegającego obowiązkowi składkowemu dochodu wskutek poddania ich bezprawnym represjom politycznym ze strony tzw. aparatu bezpieczeństwa (...)). Zatem, obecne przyjęcie „zerowego” wskaźnika podstawy wymiaru (z ostatniego, w normalnym biegu zdarzeń najwyższego uposażenia przysługującego na zajmowanym stanowisku służbowym) za okresy świadomej służby na rzecz totalitarnego państwa tj. w organach bezpieczeństwa państwa stosujących totalitarną przemoc polityczną, represje polityczne, jest społecznie sprawiedliwe. Powoływanie się w takiej sytuacji na zasadę praw nabytych, które w istocie rzeczy zmierza do utrzymania przywilejów (bo w dalszym ciągu korzystniej liczonych świadczeń według nowelizacji z 2009 roku, z uwagi na sposób ustalania wysokości świadczenia) nabytych niesłusznie, niegodnie lub niegodziwie z tytułu lub w związku z uczestnictwem w strukturach służb niebezpieczeństwa totalitarnego, które zwalczały przyrodzone prawa człowieka i narodu oraz podstawowe wolności obywatelskie, nie stanowi prawnej, prawniczej, ani etyczno-moralnej podstawy do kontestowania zgodnej z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej legalności zmian ustawodawczych zmierzających do zrównoważenia uprawnień zaopatrzeniowych byłych funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa państwa totalitarnego do standardów i poziomu powszechnych uprawnień emerytalno-rentowych ogółu ubezpieczonych obywateli.

Wbrew stanowisku reprezentowanemu przez ubezpieczonego, odpowiada to konstytucyjnym zasadom urzeczywistniania nie tylko zasady sprawiedliwości społecznej, ale realizuje ustawodawczy i jurysdykcyjny obowiązek zapewnienia reguł elementarnej przyzwoitości, które wymagają, aby przywileje zaopatrzeniowe sprawców lub uczestników systemu zniewolenia i stosowania totalitarnych represji politycznych uzyskane w okresach i z takiego nielegalnego, niegodnego lub niegodziwego tytułu, nie odbiegały znacząco od standardów świadczeń emerytalno-rentowych wynikających z powszechnego systemu świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Reasumując ustawodawca przy uwzględnieniu reguł proporcjonalności i zasady nienaruszania istoty prawa zabezpieczenia społecznego jest uprawniony do takiej modyfikacji przepisów emerytalnych, które będą niwelowały przywileje emerytalno-rentowe nabyte z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa.

W ocenie Sądu Apelacyjnego służba w organach totalitarnej państwowej przemocy politycznej, w warunkach demokratycznego państwa prawnego nie może być tytułem do dalszego utrzymywania lub korzystania z przywilejów uzyskanych z nielegalnej, niegodnej lub niegodziwej służby z natury rzeczy i z punktu widzenia podstawowych, bo przyrodzonych naturze ludzkiej standardów prawnych i obywatelskich demokratycznego państwa prawnego, tj. przywilejów z tytułu służby w organach, które w istocie rzeczy były strukturami niebezpieczeństwa państwa totalitarnego, przeznaczonymi do zwalczania ruchów niepodległościowo-wolnościowych i demokratycznych dążeń oraz aspiracji do odzyskania lub przywrócenia podstawowych praw i wolności obywatelskich.

Zdecydowanego podkreślenia wymaga stwierdzenie, że uchwalenie przedmiotowej nowelizacji było wyrazem woli i realizowało poczucie sprawiedliwości milionów obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, która stała się demokratycznym państwem prawnym na skutek wyzwolenia się z totalitarnego reżimu komunistycznego, realizującego w praktyce na terenie Państwa Polskiego interesy obcego mocarstwa i określonej, stosunkowo wąskiej grupy lojalnych wobec niego wysoko postawionych członków partii rządzącej. Możliwość funkcjonowania tego reżimu zapewniało natomiast przez wiele dziesięcioleci w zasadniczej mierze właśnie działanie aparatu bezpieczeństwa, złożonego z szeregu służb realizujących politykę represji wobec osób przejawiających dążenia wolnościowe i niepodległościowe. Dlatego zdaniem Sądu Apelacyjnego już samo zgłoszenie gotowości do służby w tym aparacie, musiało się wiązać ze świadomością uczestniczenia w jego represyjnej działalności, a zarazem wspierania dalszego funkcjonowania reżimu totalitarnego. Sam ten fakt, niezależnie od oceny indywidualnego zaangażowania w konkretną działalność represyjną, usprawiedliwiał w przekonaniu Sądu Apelacyjnego likwidację przywilejów byłych funkcjonariuszy służby bezpieczeństwa. Natomiast aktualnie byli funkcjonariusze wiedząc jaki jest obecnie stan archiwów, a dokładnie braki w materiałach archiwalnych wynikające z masowego niszczenia dokumentów organów bezpieczeństwa państwa przed ich przejściem przez Instytut Pamięci Narodowej, powołują się na brak obciążających ich dowodów.

Również w niniejszej sprawie w udostępnionych dokumentach ubezpieczonego brak jakichkolwiek dowodów odzwierciedlających szczegółowo powierzane zadania czy zakres czynności wykonywanych przez odwołującego się. Natomiast treść wniosków personalnych i opinii służbowych dostępnych w aktach ubezpieczonego jednoznacznie wskazuje, że był zaangażowany w wykonywanie zadań Wydziału (...) KW MO (następnie WUSW) w S.. Przypomnieć bowiem należy, że ubezpieczony w Wydziale (...) był starszym referentem techniki operacyjnej Sekcji (...), potem od dnia 1 czerwca 1980 r. - Sekcji (...), a od 1 lipca 1983 r. młodszym inspektorem Sekcji (...) (dowód: przebieg służby k. 47 akt IPN z k. 66 akt sprawy). W całym okresie pracy ubezpieczonego w Wydziale (...) powierzono mu prowadzenie zaopatrzenia wraz z magazynem sprzętu technicznego i specjalnego, dodatkowo zajmował się konserwacją samochodu służbowego. W ocenie przełożonych K. D. z obowiązków służbowych wywiązywał się bardzo dobrze, dbał o mienie państwowe tzn. sprzęt techniczny i materiały o wartości wielu milionów złotych, przestrzegał tajemnicy państwowej i służbowej. Nadto przełożeni podkreślali, że ich polecenia wykonywał chętnie. Był postrzegany jako pracownik sumienny, zdyscyplinowany i pełen własnej inicjatywy (dowód: opinia służbowa k. 74, 75, 77, wniosek personalny k. 72 i 79, opinia w arkuszu słuchacza k. 80, wniosek o nadanie stopnia milicji obywatelskiej k. 67, 73 i 83 - akt osobowych z IPN). Wysoka ocena pracy ubezpieczonego w Wydziale (...) była przywoływana w kolejnych opiniach służbowych (dowód: opinia z dnia 20 listopada 1984 r. k. 74; z dnia 29 czerwca 1987 r. k. 75; z dnia 6 stycznia 1988 r. k. 77, z dnia 22 września 1989 r. k. 80 akt osobowych z IPN) oraz we wnioskach przełożonych o: mianowanie na stanowisko młodszego inspektora (wniosek personalny z dnia 10 września 1983 r. k. 72 akt osobowych z IPN), przyznanie dodatku specjalnego od dnia 1 maja 1980 r. (dowód: wniosek personalny k. 66 akt osobowych z IPN), czy podwyższenie dodatku specjalnego (dowód: wniosek personalny z dnia 1 czerwca 1989 r. k. 79 akt osobowych z IPN). We wnioskach akcentowano również przynależność ubezpieczonego do PZPR i jego zaangażowanie w działalność partyjną (dowód: dokumenty wyżej powołane z k. 67, 72 i 80 akt osobowych IPN).

Sąd Apelacyjny ma także na uwadze, że przytoczona powyżej bardzo wysoka ocena służby ubezpieczonego w Wydziale (...) była podstawą do wystąpienia o przedterminowe zatarcie nałożonej kary nagany w opinii z dnia 6 stycznia 1988 r., a wniosek w tej kwestii został uwzględniony (dowód: opinia służbowa k. 77 i rozkaz nr 2/88 z dnia 9 stycznia 1988 r. o przedterminowym zatarciu kary k. 78 akt osobowych z IPN). Z kolei, we wniosku o nadanie stopnia milicji obywatelskiej młodszego chorążego przełożony podkreślił, że starszy sierżant sztabowy K. D. jest

długoletnim doświadczonym funkcjonariuszem; zna doskonale problematykę pracy Wydziału(...) i obowiązki swoje na każdym zajmowanym stanowisku wykonuje dobrze (dowód: wniosek k. 83 akt osobowych z IPN). Stopień młodszego chorążego ubezpieczony otrzymał od 1 grudnia 1987 r. (dowód: przebieg służby k. 47 akt osobowych z IPN).

Wszystkie wymienione dokumenty sąd odwoławczy uznał za wiarygodne, zostały bowiem wystawione przez osoby do tego uprawnione, w datach w nich wskazanych i dla celów służbowych, a odzwierciedlają wysoką ocenę pracy ubezpieczonego w spornym okresie w Wydziale(...) objętym art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, a więc w wydziale, w którym praca była służbą na rzecz państwa totalitarnego.

Jednocześnie trzeba mieć na uwadze zadania jakimi zajmowały się Wydziały (...) w Komendach Wojewódzkich MO (następnie WUSW).

Zgodnie z Zakresem Działania Wydziałów (...) Komend Wojewódzkich MO, sporządzonym w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych w dniu 12 maja 1975 r. - Wydziały (...) Komend Wojewódzkich MO powołane były do stosowania środków techniki specjalnej w zakresie instalacji i eksploatacji zgodnie z Zarządzeniem nr (...) Ministra Spraw Wewnętrznych. Podstawowymi kierunkami działania Wydziału (...) były:

- instalacja i eksploatacja podsłuchu pokojowego przewodowego i bezprzewodowego
- instalacja i eksploatacja podsłuchu telefonicznego na liniach krajowych i międzynarodowych
- instalacja i eksploatacja telexu
- stosowanie podglądu fotograficzno-dokumentacyjnego w zakresie instalacji, eksploatacji i dokumentacji operacyjnej
- przeprowadzanie tajnego otwierania zamków i tajnych przeszukiwań oraz wykonywanie reprodukcji fotograficzno-laboratoryjnej uzyskanych fotokopii dokumentów
- prowadzenie bieżącej konserwacji urządzeń technicznych
- tłumaczenie z języków obcych na język polski uzyskanych z podsłuchu i telexu materiałów.

Ponadto w myśl powyższego Zakresu działań - Wydziały (...) dzielą się na sekcje specjalistyczne:

Sekcja (...) - instalacji podsłuchu pokojowego

Sekcja (...) - fotografii operacyjnej, podglądu i tajnych przeszukiwań

(...)

Referat konserwacji sprzętu - prowadzi konserwację sprzętu w wydziale oraz naprawia sprzęt zapisujący.

Powyższe zadania Wydziału (...) znaczenie sprzętu wykorzystywanego przez Wydział i odpowiedzialność ubezpieczonego za dostarczanie tego sprzętu i jego sprawność oraz gospodarkę materiałową Wydziału - jak podkreślali przełożeni o wielomilionowej wartości - przy zestawieniu z treścią opinii przełożonych o służbie ubezpieczonego nie pozostawiają żadnych wątpliwości, że był to okres pracy na rzecz państwa totalitarnego w ujęciu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej. A w sytuacji ubezpieczonego była to praca, która także godziła w podstawowe prawa wolności, godność i swobody obywatelskie, skoro ubezpieczony przyczyniał się do prowadzenia podsłuchów, obserwacji, przeszukiwań i innych działań podejmowanych przez Wydział (...).

Zatem, mając na uwadze powyższe, w sprawie nie ulega wątpliwości, że K. D. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa w okresie:

- od 1 marca 1980 r. do 31 lipca 1990 r. jako starszy referent techniki operacyjnej Sekcji (...), a następnie młodszy inspektor Sekcji (...) Wydziału (...)KW MO (WUSW) w S.,

czyli w organie objętym art. 13b ust. 1 pkt. 5) lit. d) tiret 4 ustawy zaopatrzeniowej, a informacja IPN nr (...) r. z dnia 24 lutego 2017 r. przedstawiała rzeczywisty stan rzeczy, jest wiarygodna i dlatego zasługuje na uwzględnienie zarówno przez organ rentowy, jak i Sąd.

Jednocześnie Sąd Apelacyjny miał na uwadze, że Sąd Najwyższy przyjmuje, iż w ujęciu „instytucjonalnym” sam fakt pełnienia służby w określonej jednostce może wypełniać kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa”, mimo braku po stronie odwołującego się indywidualnych działań bezpośrednio zmierzających do naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka samoistnie nie wyklucza takiej kwalifikacji (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2023 r., III USKP 120/22, LEX nr 3506736 czy postanowienie tego Sądu z dnia 15 czerwca 2023 r., III USK 299/22). Sąd Najwyższy podniósł, że istotne znaczenie - w tych sprawach - ma zakres i przedmiot działalności formacji/instytucji (z uwzględnieniem jednostek wymienionych w art. 13b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy), który może prima facie potwierdzać, że były one bezpośrednio ukierunkowane na realizowanie charakterystycznych dla ustroju totalitarnego zadań i funkcji i takie zadania wykonywali wszyscy - bez wyjątku - funkcjonariusze służący w danej jednostce organizacyjnej, którzy stanowili jej strukturę, bez której niemożliwe byłoby wykonywanie przypisanych tej jednostce zadań.

Wydział (...) SB, w którym służbę pełnił ubezpieczony zajmował się instalacją podsłuchu i podglądu, dokumentacją fotograficzną i filmową, tajnymi przeszukaniem i legalizacją operacyjną czyli udziałem w zwalczaniu antypaństwowej działalności, osób i grup ją prowadzących, czyli opozycji, w określonych obiektach. Służba w tego rodzaju jednostce miała na celu ochronę i utrwalanie państwa totalitarnego, a tym samym zabezpieczała byt ustroju komunistycznego, narzuconego Polsce przez Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich. Ubezpieczony, pełniąc służbę w tym pionie aparatu opresji, współprzyczyniał się do ograniczania podstawowych praw obywatelskich wszystkich Polaków. Zatem już tylko w ujęciu „instytucyjnym” pełniona przez ubezpieczonego służba wypełniała z kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa”.

Kontynuując należy wskazać, że działania organów bezpieczeństwa państwa miały charakter systemowy. Czyny poszczególnych funkcjonariuszy z pozoru nieszkodliwe i nieistotne tworzyły opresyjny system, w którym dopuszczano się też czynów zbrodniczych. Z tych też powodów ustalanie indywidualnej odpowiedzialności poszczególnych funkcjonariuszy jest niecelowe, gdyż dopiero suma poszczególnych działań funkcjonariuszy tworzyła system uznany powszechnie za bezprawny. W sytuacji, gdy jak powyżej wskazano dokumenty organów bezpieczeństwa państwa w szczególności na początku lat 1989-1990 były niszczone na masową skalę oraz zważywszy na fakt, że nie wszystkie przestępcze działania znalazły odzwierciedlenie w dokumentach organów, ustalanie indywidualnych przewinień funkcjonariuszy na podstawie dokumentów znajdujących się w archiwum IPN jest niemożliwe i niecelowe (stanowisko IPN). Tym, co przede wszystkim przyciągało kandydatów do pracy w SB, były korzyści materialne i przywileje.

Jednocześnie podkreślenia wymaga, że zastosowanie przedmiotowych przepisów nie prowadzi do pozbawienia byłych funkcjonariuszy, a więc i ubezpieczonego, prawa do świadczeń z zabezpieczenia społecznego w ogóle, a jedynie do zmniejszenia ich do określonego pułapu, w niniejszym przypadku - średniego świadczenia emerytalnego z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych. Przedmiotowe przepisy doprowadziły zatem jedynie do limitowania wysokości tych świadczeń do poziomu świadczeń pobieranych przez większość osób wykonujących przed 1990 rokiem pracę w ramach powszechnego systemu zabezpieczenia społecznego, tj. poza systemem dotyczącym służb mundurowych. Ustawa wprowadziła bowiem zasadę, że obniżona emerytura policyjna nie może być wyższa, niż średnia kwota emerytury przysługującej z tytułu opłacania składek w powszechnym systemie ubezpieczenia społecznego (art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej).

W cytowanym już wyżej uzasadnieniu do projektu ustawy nowelizującej wskazano, że przyjęta maksymalna wysokość emerytury policyjnej na poziomie przeciętnej emerytury wypłacanej przez ZUS, pozostawia emerytów policyjnych objętych projektowanymi przepisami w stosunkowo korzystnej sytuacji, ponieważ jak wynika z przekazanych przez

ZUS informacji, w ramach powszechnego systemu emerytalnego było wówczas (tj. na chwilę udzielenia informacji do potrzeb projektu) wypłacanych 2.010.800 emerytur w wysokości powyżej przeciętnej kwoty, co stanowiło 39,6% wszystkich emerytur wypłacanych przez ZUS, natomiast 3.071.500 emerytur w wysokości poniżej przeciętnej kwoty, co stanowiło pozostałe 60,4% wszystkich emerytur wypłacanych przez ZUS (dane z uzasadnienia projektu ustawy).

Analiza powyższych danych potwierdza, że trudno mówić o pokrzywdzeniu funkcjonariuszy pełniących służbę na rzecz totalitarnego państwa, jeżeli wysokość ich emerytur nadal pozostaje wyższa od większości emerytur wypłacanych z powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego. Nie bez znaczenia jest również, że wiele z tych osób od lat pobierało uprzywilejowane świadczenia, co uznano obecnie za niesłuszne, nie nakładając przy tym obowiązku zwrotu bądź kompensaty tych wypłaconych już wcześniej świadczeń.

Prawidłowo sąd pierwszej instancji przyjął, że w sprawie wobec jednoznacznego brzmienia przepisów nie zachodzi potrzeba ich odkodowywania przy użyciu kolejnych technik wykładni. Sąd Apelacyjny podziela przy tym stanowisko, że treść art. 13b ustawy zaopatrzeniowej jest jasna, zaś jego wykładnia leksykalna (która jest wykładnią podstawową) wskazuje wprost, że służbą na rzecz totalitarnego państwa była każda służba pełniona w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. w jednej z wymienionych w tym przepisie instytucji lub formacji. Jednocześnie Sąd Apelacyjny, konsekwentnie odwołuje się do podstawowych reguł wykładni przepisów prawnych, które wskazują, że zasadą jest stosowanie w procesie interpretacji norm prawnych w pierwszej kolejności wykładni językowej (leksykalnej). Natomiast w ramach tej wykładni, pojęciom języka prawnego należy przypisywać przede wszystkim takie znaczenie, jakie nadano im w ramach sformułowanej w danym akcie prawnym definicji, tzw. „definicji legalnej”, a dopiero gdy akt prawny definicji takiej nie zawiera, zasadnym jest odwołanie się do znaczenia, jakie danemu interpretowanemu pojęciu przypisuje się w języku potocznym.

Dlatego Sąd Apelacyjny nie podziela zapatrywań prawnych zawartych w - powoływanej i akcentowanej przez apelującego - uchwale Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20 (OSNP 2021/3/28) i orzeczeniach do niej nawiązujących, zgodnie z którą kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka. Zastosowana przez Sąd Najwyższy wykładnia przybrała bowiem charakter prawotwórczy. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie należy przypisywać pojęciu „służby na rzecz totalitarnego państwa”, którego zastosowanie przez ustawodawcę służyło ewidentnie wyłącznie podkreśleniu aksjologicznie negatywnej oceny wszelkiego rodzaju aktywności w ramach systemu władzy podległemu wówczas reżimowi komunistycznemu, a którego definicję legalną sformułowano w ramach przedmiotowego przepisu, rzekomej pojemności, pozwalającej na dokonywanie w procesie stosowania prawa jego interpretacji innej niż leksykalna.

Uzupełniając powyższe rozważania należy zwrócić uwagę, że prezentowany przez Sąd Apelacyjny powyżej pogląd - wbrew twierdzeniom skarżącego - nie jest odosobniony, i poza stanowiskiem większości sędziów Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, znajduje także odzwierciedlenie w orzeczeniach innych sądów (por. wyrok NSA z dnia 14 października 2020 r., I OSK 3208/19, Legalis nr 2529684; czy też zdanie odrębne SSA Jerzego A. Siekluckiego do wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 15 grudnia 2020 r., III AUa 964/20, Legalis nr 2530663, a także stanowisko sędziego Sądu Najwyższego Zbigniewa Myszki przedstawione w uzasadnieniu postanowienia tego Sądu z dnia 19 lutego 2020 r., III UZP 11/19, LEX nr 2780483 i wyroki: Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 30 marca 2021 r., III AUa 637/20; Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 10 czerwca 2021 r., III AUa 49/21, LEX nr 3196906; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 22 marca 2021 r., III AUa 43/21, czy wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 16 czerwca 2021 r., III AUa 2154/20).

Z bezprawnego tytułu i okresów uczestnictwa w zwalczaniu przyrodzonych praw człowieka i narodu oraz podstawowych wolności obywatelskich, utrwalaniu państwa totalitarnego nie sposób prawnie ani racjonalnie wywodzić żądania utrzymania niesłusznie, niegodnie lub niegodziwie nabytych przywilejów z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych. Tak uzyskane przywileje nie podlegają ochronie w demokratycznym porządku prawa krajowego, wspólnotowego i międzynarodowego, ponieważ osoby zwalczające przyrodzone prawa człowieka

i narodu oraz podstawowe wolności obywatelskie oraz służące utrwalaniu takiego systemu nie mają prawa podmiotowego ani tytułu moralnego domagania się utrzymania przywilejów zaopatrzeniowych za okresy zniewalania dążeń niepodległościowych, wolnościowych i demokratycznych narodu polskiego (orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia: 11 stycznia 2012 r., K 36/09, OTK-A 2012/1/3; 24 lutego 2010 r., K 6/09, OTK-A 2010/2/15; 11 lutego 1992 r., K 14/91, OTK 1992/1/7; 23 listopada 1998 r., SK 7/98, OTK 1998/7/114; 22 czerwca 1999 r., K 5/99, OTK 1999/5/100).

Ponadto trzeba wskazać, że w decyzji z dnia 14 maja 2013 r., nr (...), w sprawie A. C. i inni przeciwko Polsce (LEX nr 1324219) także Europejski Trybunał Praw Człowieka uznał, że obniżenie przywilejów emerytalnych osobom, które przyczyniły się do utrzymywania władzy przez opresyjny reżim lub czerpały z niego korzyści, nie może być uważane za formę kary. Emerytury w bieżących przypadkach zostały obniżone przez ustawodawcę krajowego nie dlatego, że którakolwiek z osób skarżących popełniła zbrodnię lub ponosiła osobistą odpowiedzialność za naruszanie praw człowieka, lecz dlatego, że przywileje te zostały przyznane ze względów politycznych jako nagroda dla służb uważanych za szczególnie użyteczne dla państwa komunistycznego (patrz ust. 95, 98 i 104-106 oraz ust. 138 orzeczenia w tej sprawie, z odniesieniami do prawa precedensowego Trybunału). Istotnie, biorąc pod uwagę powód, dla którego zostały one przyznane oraz sposób ich uzyskania, mogą one jedynie zostać uznane za wyraźnie niesprawiedliwe z punktu widzenia wartości leżących u podstaw Konwencji. W tym stanie rzeczy istnienie bądź nieistnienie winy osobistej osób, które korzystały z tych niesprawiedliwych przywilejów, nie jest istotne dla rozważenia kwestii zgodności z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji. Stanowisko to podziela także Sąd Apelacyjny orzekający w sprawie.

W tej sytuacji zarówno zarzuty naruszenia prawa procesowego, jak i prawa materialnego okazały się nieuzasadnione i dlatego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego w całości (punkt I sentencji wyroku).

Ponadto Sąd Apelacyjny oddalił wniosek ubezpieczonego o wystąpienie o wyznaczenie innego sądu równorzędnego niż Sąd Apelacyjny w Szczecinie do rozpoznania sprawy (art. 44¹ k.p.c.), mając na uwadze, że jedyne uzasadnienie tego wniosku sprowadzało się do nieakceptowania przez wnioskodawcę orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w części oddalających odwołania od decyzji organu rentowego. Takie posługiwanie się instytucją określoną w art. 44¹ k.p.c. zmierza do wyboru sądu, który reprezentuje taki, a nie inny pogląd prawny, podobnie jak często składane wnioski o wyłączenie od rozpoznania sprawy konkretnych sędziów. Takie uzasadnienie prowadzi do „ręcznego” wyznaczania Sądu / sędziego i na pewno nie służy dobru wymiaru sprawiedliwości. Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreśla, że okoliczności odnoszące się do przesłanki dobra wymiaru sprawiedliwości muszą być realne i stwarzać rzeczywiste zagrożenie dla prawidłowości funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości (por. postanowienie z dnia 12 stycznia 2024 r., III CO 1049/23, LEX nr 3652320, czy postanowienie z dnia 7 lutego 2024 r., III CO 101/24, LEX nr 3669673). Wbrew stanowisku wnioskodawcy Sąd Apelacyjny rozpoznając sprawę także wydał orzeczenie, które przywracało wysokość świadczenia - policyjnej emerytury po ustaleniu, że służba wówczas skarżącego nie była służbą na rzecz państwa totalitarnego w rozumieniu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej (sygn. akt III AUa 298/22, portal orzeczeń SA w Szczecinie). Ponadto jak zaznaczono powyżej, i wbrew twierdzeniom ubezpieczonego, stanowisko sędziów Sądu Apelacyjnego w sprawach o wysokości policyjnej emerytury i / lub policyjnej renty inwalidzkiej nie jest jednolite.

O kosztach, Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie, z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), przy czym Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (art. 108 § 1 k.p.c.). Do celowych kosztów postępowania należy, między innymi, koszt ustanowienia zastępstwa procesowego, który w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego przed sądem drugiej instancji wynosi 240 zł, zgodnie z § 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1935). Zatem, skoro oddalono apelację ubezpieczonego w całości, uznać należało, że przegrał on postępowanie odwoławcze w całości, a wobec tego, zasądzono od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym – 240 zł (punkt II sentencji wyroku).

sędzia Urszula Iwanowska